

POSTANOWIENIE

23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 23 lipca 2024 r. w Warszawie

zażalenia A. O.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie

z 19 grudnia 2023 r., II Ca 2195/22 (WSC 96/22),

w sprawie z powództwa M. T.

przeciwko A. O.

o eksmisję,

1) oddala zażalenie;

2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokat J.P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanej w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 grudnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Krakowie odrzucił skargę kasacyjną pozwanej A.O. od wyroku tego Sądu z 19 października 2023 r. w sprawie z powództwa M.T. o eksmisję. Sąd Okręgowy przyjął, że sprawa o eksmisję jest sprawą o prawo majątkowe – prawo do zajmowania lokalu. Ze względu na to, że wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na kwotę 6.000 zł, a wartość przedmiotu zaskarżenia

decydująca o dopuszczalności skargi kasacyjnej nie może być wyższa od wartości przedmiotu sporu, Sąd Okręgowy – z odwołaniem się do art. 398² § 1 k.p.c. – stwierdził, że w niniejszej sprawie skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, a wniesiona - podlega odrzuceniu.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 19 grudnia 2023 r. pozwana zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem prawa procesowego, tj.: - art. 19 § 1 k.p.c. w zw. z art. 23 k.p.c. w zw. z art. 398 § 1 w zw. z art. 398⁴ § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie dotyczy eksmisji a nie prawa do lokalu socjalnego, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że niniejsza sprawa ma charakter sprawy majątkowej; - art. 368 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. przez przyjęcie, że w wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej oznaczona została na kwotę wyższą niż wartość przedmiotu sporu, podczas gdy w skardze kasacyjnej nie oznaczono wartości przedmiotu zaskarżenia, przyjmując, że dotyczy ona prawa niemajątkowego.

W uzasadnieniu zażalenia pozwana powołała fragmenty rozważań z motywów postanowienia z 15 stycznia 2004 r., II CZ 134/03, w którym Sąd Najwyższy przytoczył pogląd Trybunału Konstytucyjnego wyrażony w wyroku z 2 października 2002 r., K 48/01 i akcentujący „zdecydowaną przewagę funkcji pozamajątkowych lub pośrednio tylko wiążących się ze statusem majątkowych uprawnień do lokalu socjalnego osób eksmitowanych z lokalu mieszkalnego”, co sprawia, że „sprawa o prawo do lokalu socjalnego nie jest sprawą majątkową w rozumieniu przepisów art. 392¹ § 1 oraz art. 393³ § 2 k.p.c.”. Zdaniem skarżącej sprawa o prawo do lokalu socjalnego jest sprawą o prawa niemajątkowe i dopuszczalność skargi kasacyjnej w takiej sprawie nie była uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia przewyższającego kwotę 50 000 zł.

Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a także o przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym w wysokości stawki minimalnej, powiększonej o stawkę podatku VAT.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy oddala zażalenie, jeżeli nie ma uzasadnionych podstaw albo jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu. Uwzględnienie zażalenia skutkuje uchYLENIEM przez Sąd Najwyższy zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał zaskarżone orzeczenie lub innemu sądowi równorzędnemu (art. 398¹⁵ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy może również, w przypadkach określonych w art. 398¹⁶ k.p.c., zmienić zaskarżone orzeczenie i orzec co do istoty sprawy.

Wymagania formalne skargi kasacyjnej zostały określone w art. 398⁴ § 1-3 k.p.c. oraz w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Dodatkowo, skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, o czym stanowi art. 398⁴ § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Skarżący ma również obowiązek załączyć do skargi kasacyjnej odpowiednią liczbę odpisów.

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie była obarczona brakiem formalnym, o którym mowa w art. 398⁴ § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Natomiast pozwana nietrafnie założyła, że nie dotyczy jej obowiązek podania wartości przedmiotu zaskarżenia, ponieważ sprawa w przedmiocie „prawa do lokalu mieszkalnego - socjalnego” ma według pozwanej charakter niemajątkowy. Jako że pozwana powiązała obowiązek wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia wyłącznie ze sprawą o eksmisję, to utraciła z pola widzenia, że w sprawie o eksmisję niemożliwe jest oddzielenie orzeczenia w przedmiocie przysługiwania prawa do lokalu socjalnego z zasobów określonej gminy od orzeczenia w przedmiocie nakazania opuszczenia zajmowanego dotąd lokalu po ustaniu określonego stosunku prawnego, a ten w okolicznościach sprawy wynikał z umowy najmu. Nawet gdyby potencjalnie takiego oddzielenia dokonać, czego w konkretnej sprawie procesowo nie można by racjonalnie wytłumaczyć, to i tak orzeczenie mające za przedmiot ustalenie, że pozwanej nie przysługuje uprawnienie do

zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, nie powodowałoby zmiany charakteru jej roszczenia z majątkowego na niemajątkowe. W postanowieniu Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., I CZ 112/08, potwierdzono bowiem, że sprawy o eksmisję podlegają bez względu na to, czy orzeka się w nich o uprawnieniu do lokalu socjalnego, czy też nie, przepisom postępowania cywilnego procesowego uzależniającym dopuszczalność zaskarżenia kasacyjnego od wartości przedmiotu zaskarżenia. Sprawa pozostaje zatem sprawą o eksmisję i stosuje się do niej wspomniane przepisy, choćby pozwana zamierzała zaskarżyć wyrok jedynie co do orzeczenia w przedmiocie jej uprawnienia do lokalu socjalnego. W tym postanowieniu Sąd Najwyższy zanegował również trafność zapatrywania wyrażonego w postanowieniu z 15 stycznia 2004 r., II CZ 134/03, na które powołała się pozwana. Sprawa o eksmisję i przyznanie uprawnienia do zajęcia lokalu socjalnego niewątpliwie ma związek z rzeczami materialnymi i prawami majątkowymi, będącymi przedmiotem obrotu gospodarczego i stanowiącymi element niezbędny do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, dlatego uprawnień do nich nie można traktować jako pozbawionych wartości majątkowej. W takim razie, w sprawie z powództwa o eksmisję, jeżeli pozwany jednocześnie żąda przyznania mu uprawnienia do lokalu socjalnego, nie może być usprawiedliwione wyłączenie stosowania przepisów dotyczących obliczania wysokości przedmiotu sporu (zaskarżenia). Nie można zatem, jak czyni to pozwana, wyodrębnić w niniejszej sprawie dwóch, choć zgłaszanych przez przeciwników procesowych, ściśle skorelowanych ze sobą żądań i nadać tym żądaniom odmienny charakter czy to majątkowy, czy to nie majątkowy, w celu instrumentalnego wykorzystania dla stwierdzenia o dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Ustalenie przez Sąd Okręgowy samodzielnie na podstawie akt sprawy wartości przedmiotu zaskarżenia, nie przekraczającej wartości przedmiotu sporu określonej na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. w zw. z art. 23² k.p.c., bez wezwania pozwanej o uzupełnienie tego braku, nie prowadziło do naruszenia przepisów postępowania regulujących dopuszczalność skargi kasacyjnej. Stanowisko pozwanej o dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie nie wynikało z zanegowania wartości przedmiotu sporu dla żądania nakazania opuszczenia

i opróżnienia lokalu po zakończeniu stosunku najmu, lecz z przypisania samodzielnego i niemajątkowego charakteru kwestii, o której sąd stosownie do przepisów ustawy powinien wypowiedzieć się w orzeczeniu uwzględniającym żądanie nakazania opuszczenia i opróżnienia lokalu mieszkalnego.

Z przedstawionych wyżej względów, na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy oddalił zażalenie.

O wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego pozwaną z urzędu orzeczono stosownie do § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 13 w związku z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2024 r. poz. 763).

[SOP]

[ał]